

חזון שמירת הטבע

רשות הטבע והגנים תפעל לשימור והגנה של כל בתי הגידול הטבעיים, תפקוד המערכות האקולוגיות והמינים החיים בהם, בשטחים נרחבים ומחוברים בישראל.

על מנת להגן על מינים מקומיים ומערכות אקולוגיות מתפקדות, הרשות תפעל למניעת הכחדת מינים, תאושש מינים בסכנה, תפעל לבעור של מינים פולשים ותרסן מינים מתפרצים.

הרשות תנהל הידע ותעמיק המחקר המדעי, תנטר אוכלוסיות ומערכות אקולוגיות טבעיות ותבצע ממשק בהתאמה. הרשות תקיים שיתופי פעולה עם בעלי עניין בנושא ותפעל על פי אמנות בין לאומיות.

הסבר לחזון

מטרת מערך שמירת הטבע בישראל היא לשמור ולהגן על כל בתי הגידול והמינים האופייניים לישראל. לשם כך יש לשמור על בתי הגידול השונים באופן שייצג את כל מגוון בתי הגידול הטבעיים, בשטחים נרחבים ומחוברים. תכליתה של שיטה זו (ייצוג, גודל, חיבור) לאפשר תפקוד מיטבי של המערכות האקולוגיות והמינים החיים בהם.

במקרים בהם שמירת בתי הגידול לא מצליחה ברמה נאותה, יש לשמור על מינים המצויים בסכנת הכחדה, לרסן ולווסת את גודלן של אוכלוסיות הנסמכות על שולחן האדם ומסיבות נזק לאדם ולטבע ולבער אוכלוסיות של מינים פולשים. פעולות אלה מחייבות התערבות פעילה בניהול ערכי הטבע.

שמירת טבע מודרנית כוללת התערבות אקטיבית בניהול בתי גידול ואוכלוסיות. לפיכך, טווח הפעילות נע בין אי עשייה, ממשק אוכלוסיות בודדות, ממשק בתי גידול ועד לשיקום ושחזור מערכות אקולוגיות שלמות. כלומר, החלטה שאין להתערב בתהליכים הטבעיים היא רק אחת מתוך אפשרויות ממשק רבות. עם זאת, אי התערבות היא האפשרות המועדפת מכמה סיבות: היא מתבססת על תהליכים טבעיים, מקטינה את עומס המטלות שיש לבצע ומקלה על התקציב.

שמירת הטבע מתבססת על התורה האקולוגית הקובעת כי יש שונות רבה בתגובה של אוכלוסיות ומערכות לשינויים סביבתיים בכלל ובתגובה להתערבות בתהליכים בפרט. לכן,

ניטור של התהליכים המרכזיים במערכת, בין אם ישירות או באמצעות סמנים, הוא שלב חיוני לתכנון וביצוע של שמירת טבע מושכלת ומצליחה. במקרים בהם חסר ידע האקולוגי המאפשר פעולה בטוחה, ראוי להקדים מחקר לפעולות הממשק, לנטר לאחר ביצוע הממשק, לעקוב ולבחון את התוצאות ולשנות את הממשק במידת הצורך.

אולם, אין בכך די. אמות המידה הבינלאומיות מציבות רף של שימור של 10%-15% בלבד מכל מערכת אקולוגית באזור מוגן (שמורת טבע). כלומר, גם אם משיגים את יעד השימור המומלץ, לפחות 85% מכל מערכת אקולוגית נותרים ללא הגנה סטטוטורית. המשמעות היא שחלק גדול מאוד של הטבע, על כל המגוון הביולוגי שלו, ימשיך להתקיים בשטחים שאינם מוגנים. כדי להגדיל את הסיכוי להמשך קיומם של המינים השונים על פני כדור הארץ, יש להביא לידי כך שפעולות האדם בכל המגזרים האזרחיים יכירו בחשיבות ההגנה על המגוון הביולוגי ויפעלו על פי אמות מידה מתאימות. האמנות הבין לאומיות ובראשן אמנת המגוון הביולוגי (CBD) מטפלות בכך, ומנחות את כל המדינות להכין ולהפעיל תכנית לאומית להגנה על המגוון הביולוגי.

מדיניות ראשית

- הרשות תנהל את אתריה ואת אוכלוסיות הצמחים ובעלי החיים במדינה על פי עקרונות אקולוגיים ועל פי מיטב המידע והידע.
- הרשות תקים מערך ידע מתקדם ומקיף שיהווה בסיס לפעולותיה, ותפעל להרחבת הידע בקיום שיתופי פעולה עם גופי שמירת טבע בארץ ובעולם.
- הרשות תפעל לחבירה, אימוץ וקידום אמנות בין לאומיות ותפעל על פי החלטותיהן.
- הרשות תקיים שיתוף פעולה הדוק עם האקדמיה ותקדם מחקרים יישומיים שיקדמו את שמירת הטבע בישראל.
- הרשות תקדם הכשרות מקצועיות ברמה הגבוהה האפשרית לעובדיה.
- הרשות תשתף פעולה עם גופים ציבוריים למען שמירת הטבע בישראל.